

ЛІТОПИСЕЦЬ

Таємниця родоводу Авраама

Костянтин Собо́ль

**ВІДДАТИ,
ЩОБ ЗНОВУ ЗНАЙТИ**

роман

том 2

Київ

УДК 821.161.2'06-311.3-311.6
С54

Соболь Костянтин

С54 Літописець. Таємниця родоводу Авраама : роман-трилогія : Кн. 1: у 3 т. Т. 2. Віддати, щоб знову знайти / Костянтин Соболь. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. 288 с.
ISBN 978-617-520-731-4

Історико-пригодницький роман-трилогія «**Літописець. Таємниця родоводу Авраама**» – захоплюючий за сюжетом, гостросоціальний твір, основою якого є дружба та справжні людські цінності у світі, де все продається та купується. Життя родового патріарха Авраама, багатого князя стародавнього Ханаана, вперше розкривається перед читачем у його реальному часі на тлі історичних подій тих років.

Головний герой роману – майбутній князівський літописець Медад, щойно народившись у 1698 році до Р.Х., відразу потрапляє в неймовірний вир подій, що різко змінює долі оточуючих його людей і, часом, ставить його самого на межу життя і смерті. Підступні інтриги та шпигуни-вбивці, природні катаклізми та жорстока облога міст, шкільні науки та перше хлоп'яче кохання...

Хто ж він, цей таємничий хлопчик, записи якого перебувають сьогодні в кожному другому будинку по всьому світу на перших сторінках Біблії? Адаже він назавжди так і залишився нікому не відомим літописцем.

Другий том трилогії «**Віддати, щоб знову знайти**» висвітлює дитячі роки життя головного героя, а також розкриває одну з причин переселення Авраама в землі Ханаана, де хлопчик Медад стає мимовільним учасником ключових подій...

УДК 821.161.2'06-311.3-311.6

ISBN 978-617-520-731-4

© Соболь К., 2024

© Видавництво Ліра-К, 2024

Чинні особи на 1691 р. до Р.Х.

Сім'я літописця:

Нісан – «цвітіння» – начальник варти та охоронець сім'ї Авраама, 43 роки, ассирієць, професійний воїн.

Ганна – «прихильність» – дружина Нісана, 35 років, арамеянка.

Медад – «друг» – син Нісана та Ганни, 7 років, друг Ісаака, майбутній літописець Авраама.

Сім'я Авраама та його люди:

Фарра – «мандрівник» – син Нахора, (1816,5 – 1714 рр. до Р.Х.), єврейський князь і патріарх роду, багатий скотар та рабовласник, помер у Харрані на 102,5 року.

Авраам – «батько народів» – середній син Фарри, 60 років, (1751 – 1663,5 рр. до Р.Х.), єврейський князь і патріарх роду, багатий скотар і рабовласник, ханаанський кочівник.

Сарра – «мати безлічі людей» – дружина Авраама та його сестра по батькові, 55 років, (1746 – 1682,5 рр. до Р.Х.), мати Ісаака.

Ісаак – «той, що сміятися» – єдиний син Сарри, 10 років, (1701 – 1611 рр. до Р.Х.), другий син Авраама.

Елієзер – «сумісність» – головний управитель Авраама, 47 років, ассирієць, жив у Дамаску.

Ітамар – «фінікова пальма» – лікар і друг Авраама, 68 років.

Овід – «овен» – управитель стоянкою в діброві Мамре.

Белар – управитель стоянкою в оазисі Беер-лахай-рой, одружений, має синів і дочку.

Хушай – син Белара, 12 років, друг Ісаака та Медада.

Шафан – син Белара, 11 років, друг Ісаака та Медада.

Беніна – «благословенна» – дочка Белара, 6 років, по-дитячому закохана в Медада.

Цемах – «рослина» – помічник сировара зі стану Беер-Шева.

Мікша – «уподібнення» – пастух, 47 років із табору Беер-Шева, шпигун царя Іллікіра, згодом називатиметься Берзаном, сином Шо-мула з Кіріафаїма.

Родина Ізмаїла та його люди:

Ізмаїл – «хай почує Бог» – первісток Авраама та син Агарі, 17 років, майбутній князь ізмаїльтян (1708 – 1639,5 рр. до Р.Х.).

Амізі – «квітка» – дружина Ізмаїла, єгиптянка, дочка шкільного вчителя-зоречота.

Агар – «мандрівниця» – мати Ізмаїла, 43 роки, вільна жінка, єгиптянка, перша наложниця Авраама.

Узза – «всемогутній» – управитель у таборі Ізмаїла, 52 роки, охоронець молодого господаря.

Маса – «вечір» – пастух Ізмаїла, служить посланцем.

Родина Лота та його люди:

Лот – «пахощі» – племінник Авраама, 55 років, єврейський князь, живе у печері гори Сеїр.

Маре – «кохана» – старша дочка Лота, 34 роки, господиня південної стоянки.

Невуза – «батьківщина» – молодша дочка Лота, 32 роки, господиня північної стоянки.

Моав – «батьківський» – син Маре, 5 років.

Бен-Аммі – «син мого народу» – син Невузи, 5 років.

Кохат – «чарівність» – управитель північною стоянкою Лота.

Зімрій – «деревина» – управитель південною стоянкою Лота.

Шен – «веселий» – пастух Маре, моавітянин, який став воїном Іллікіра, потім членом загону месників.

Сім'я Нахора та його люди:

Нахор (молодший) – «ясний» – молодший син Фарри, 58 років, проживає в Харрані, дружина Мілка та наложниця Реума.

Мілка – «цариця» – дружина Нахора, 56 років, сестра Лота.

Вафуїл – «будинок Божий» – восьмий син Нахора, 29 років.

Ревека – «чарівна» – дочка Вафуїла, 8 років.

Царі-сусіди та їхні люди, друзі та вороги:

Мелхиседек – «цар справедливий» – цар Саліма та євусеїв, 75 років, єдиновірець і друг Авраама.

Єхойяхін – «син принципів» – син Мелхиседека, воєначальник і єдиний спадкоємець батька, згодом цар Саліма та євусеїв.

Єруббал – «який сперечається з Ваалом» – суддя і законник Саліма.

Вамоша – «сумний» – старший воїн Єхойяхіна та його друг, син Кавалона, майстра з шкіряних обладунків, аморей, згодом один із старших воїнів Іллікіра та шпигун Єхойяхіна.

Мешок – «талісман» – старший син Хета, цар Кіріаф-Арби (потім Хеврона) та хананеїв.

Рамул – «посланник» – середній син Хета, воєначальник.

Бодер – «напористий» – молодший син Хета, скарбник і наступний цар.

Макод, Ваніш та його дружина **Ламуа** – гончарі з Кадес-Варні, які влаштувалися в Кіріаф-Арбі (Хевроні).

Авімелех – «батько мій цар» – цар Герара та филистимлян, 32 роки.

Файвел – «блискучий» або «сосунок» – начальник секретної служби царя Авімелеха, 27 років.

Варій – «дружелюбний» – цар Єрихона та ферезеїв.

Бікшер (на прізвисько Коваль) – «вісник» – колишній воїн царя Варія, коваль-підмайстер з Єрихону, наречений Саміруни, ватажок загону месників.

Саміруна – «що дає плоди» – наречена Бікшера, дочка торговця з Єрихона.

Макшофанул – «значний» – багатий купець з Єрихону.

Борода (прізвисько) – тесляр із Лузи, член загону месників.

Вітер (прізвисько) – пастух із Гая, член загону месників.

Араг – «достаток» – цар Кадес-Варні та амалікітян.

Білдад – «син суперечки» – поважний купець із Кадес-Варні.

Хазаел – «горіх» – молодший брат Білдада, постачальник товару.

Ахтитофея – «господиня води» – дочка купця Білдада, після заміжжя названа Ніс-Ініссу – «відкриває богу очі», дружина Аммітакума.

Шадах – «тінь» – торговець поношеним одягом із Хацора.

Сіха – «розумниця» – дочка Шадаха.

Нікмепі I – цар Халеба царства Яхмад та північно-західних амореїв, син Ярим-Ліма II, правив 1700 – 1675 рр. до Р.Х., учасник військового союзу аморейських царів.

Ярим-Лім – цар міста Алалах, дядько та васал царя Нікмепі I, аморей, учасник військового союзу аморейських царів.

Аммітакум – воєначальник Нікмепі I та син царя Ярим-Ліма міста Алалах, двоюрідний брат Нікмепі I, аморей, учасник військового союзу аморейських царів.

Везо – «права рука» – старший воїн розвідників Аммітакума.

Саф – «чистий» – цар Астарофа та царства Васан, цар рефаїмів (плем'я велетнів) та північно-східних амореїв, учасник військового союзу аморейських царів.

Бешует – «управитель» – работоргівець із міста Гам, рефаїм (плем'я велетнів).

Іллікіір – «незалежний» – цар Кіріафаїма, царства Гілеад та південно-східних амореїв, 45 років, великий цар Гілеада та Ханаана 1691 – 1680 рр. до Р.Х., цар Дамаска й великий цар Гілеада, Ханаана та Арама 1680 – 1652 рр. до Р.Х., аморей, учасник військового союзу аморейських царів.

Кудом – «витривалий» – цар міста Адам на Йордані, васал Іллікіїра, емім (плем'я велетнів).

Уламоїл – «шорсткий» – цар міста телль-Ель-Хаммам, васал Іллікіїра, аморей.

Самулінг – «випрошений дар богів» – старший воїн царя Іллікіїра та посланець для особливих переговорів.

Шамілон – «всеохоплюючий» – начальник гарему царя Іллікіїра, «мисливець за нареченими».

Бенрел – «вигин» – старший воїн із загону Шамілона.

Маламор – «коник» – помічник головного стайного і виконавець доручень царя Іллікіїра.

Фінеуліс – «майстерний» – начальник секретної служби царя Іллікіїра.

Ішли – слуга-посильний царя Іллікіїра.

Кіторома – «корінь» – цар Арама та міста Дамаск та арамеїв.

Мурандзин – «прагнення» – господар дамаської школи.

Дардемуїл – «чеснота» – управитель школою в Дамаску.

Бешенуар – «безрозсудний» – власник заїжджого двору в Дамаску.

Єлгаг – «порятунок» – цар міста-пристані Ел-Фаран та мадіанітян, 25 років.

Хемон – «золотий» – воєначальник царя Елгага.

Рід – «влада» – купець з Мегіддо, гергесей.

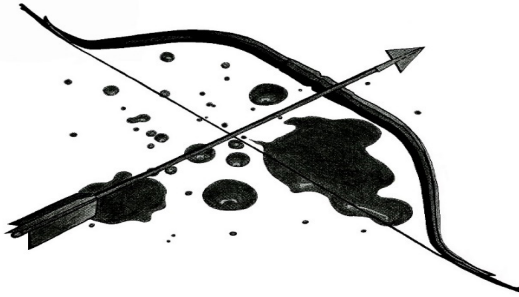
*Роман написаний за відновленим
рукописом 1896 року
Колежського радника, доктора медицини
Котова Василя Львовича*

***«Немає пам'яті про колишнє;
та й про те, що буде,
не залишиться пам'яті у тих,
які будуть після».***

Екклезіаст 1:11.

Частина 1

КРОВ ТА ПІСОК

Ханаан. Негев.
1691 – 1690 гг. до Р.Х.

Розділ 1. Купець та торговець

1

Караван із десяти верблюдів вийшов із Кадес-Варні рано-вранці відразу після дня рівнодення, коли сезон посухи ще тільки збирався вступити у свої права. Охорона біля воріт з поклоном проводила поважного пана надмірної округлості, що сидів на першому верблюді під ажурним балдахіном. Купця Білдада, друга царя Арага, у місті знали всі. Його торгові крамниці завжди були наповнені найкращим товаром, який регулярно доставляв із Дамаска його молодший брат Хазаел в обмін на вироби амалікітян.

Але найбільше розмов було про красу доньки Білдада, єдиної спадкоємиці його величезного майна, юної Ахтітофеї, котра поки що відкидала всіх наречених, які намагалися домогтися розташування її серця. Батько у всьому потурав розпещеній красуні і тому право вибору супутника життя він надав своїй улюблениці. Чутки про витончені та складні завдання, якими дівчина спромагалася спантеличити претендентів на її руку

і які ніхто досі ще не зміг виконати, поширювалися від будинку до будинку і від міста до міста зі швидкістю вітру. Вони були темою безлічі смішних та сумних історій, якими любили поділитися сусіди один з одним за вечірньою чашкою вина.

Пропозиція відвідати великий Дамаск і побувати на урочи-стому прийомі в одному з чудових царських палаців у землях Благодатного Півмісяця, щоб звернути увагу міської знаті на завидну наречену, виходило від Хазаела, який знав у тому далекому місті багатьох людей з багатого роду. Батько довго чинив опір, не бажаючи наражати доньку на небезпеки далеких доріг, але все ж одного разу здався вмовлянням юної чарівниці і відпустив її в черговий похід свого брата за товаром в Дамаск. З того часу минуло два місяці. Караван давно вже мав повернутися назад, навіть якщо й сталася якась затримка у дорозі.

Занепокоєння батька наростало з кожним днем і тяжкість, яку він відчував на серці, ставала нестерпною. Дружина то біла його в груди кулаками, дорікаючи за легковажне рішення відпустити доньку в чуже місто, то плакала навзрид, виючи як вовчиця, зачинившись у своїй кімнаті. За останні дні Білдад став похмурішим за грозову хмару, змарнів від безсонних ночей і здавалося, постарів відразу на кілька років. Звістка про те, що караван Хазаела не повернувся з Дамаска вчасно, досягла і царського палацу. Араг сам викликав свого друга до палацу та запропонував спорядити пошуковий загін, надавши купцеві своїх найкращих воїнів у супровід.

Білдад не став втрачати жодного дня і швидко зібравши караван у дорогу, обвішавши верблюдів їстівними припасами та водою, у супроводі семи воїнів, вирушив на пошуки зниклих. Його молодший брат Хазаел завжди користувався одним і тим же шляхом, відвідуючи Дамаск. Дорога проходила спочатку через три стоянки єврейського князя та патріарха стародавнього роду, Авраама, якого він добре знав особисто. Усі три його колодязі – Беер-лахай-рой, Беер-Шева та біля діброви Мамре за Кіріаф-Арбою – були надійними місцями відпочинку для їхніх караванів.

Можливо, людям цього єврея щось могло бути відомо про зниклий караван Хазаела, бо він завжди був у курсі всіх подій, що відбувалися навколо його стоянок. Далі купець збирався

відвідати всі караван-сараї, розпитуючи їхніх господарів про дочку та брата, просуваючись все далі на північ від міста до міста – за стоянками Авраама, до Саліму, а потім у Вефіль, Сихем, Мегіддо, Хацор і, нарешті, дістатися до Дамаска. Білдад дуже сподівався зустріти караван брата десь на шляху і просив про це всіх богів, яких тільки знав.

2

Медад, сховавшись за крайнім наметом, спостерігав, як жваво пішла торгівля у чужинця на другий день його перебування в оазисі пальм біля криниці Беер-лахай-рой. Цей торговець, у супроводі молодої дівчини вельми привабливої зовнішності, яка виявилася його дочкою, і з візком, запряженим двома величезними биками, прибув у їхній табір напередодні вдень. Звали його Шадах і прийшов він із далекого міста Хацор, що знаходиться за озером Кінерет. Запитавши у патріарха дозвіл запропонувати його людям якийсь товар на продаж, він розташувався в одному з гостьових наметів і розклав перед ним на великому шматку сірого полотна явно не новий, але дорогий одяг.

Першого дня багато хто підходив до намету торговця, але нічого не купував, а лише придивлявся до товару. Там були і короткі єгипетські пов'язки на стегна, і довгі туніки з вовни і льону, і смугасті різнокольорові халати, і теплі вовняні плащі-гіматії. На візку господар товару розвісив шкіряні пояси та ткани візерунчасті підв'язки, головні плати та різні жіночі прикраси.

Новий день привів до торговця людей, які вже не тільки цікавляться, а й щось купували. Дівчина не втомлювалася поправляти розкладений одяг щоразу, коли його хтось брав дивитися.

– Сіха, принеси води, бачиш, хутра вже порожні, – грубувато наказав дочці торговець.

– Так, батьку, зараз принесу, – ніжним голосом відповіла красуня.

Її слова долетіли до слуху хлопчика, що причаївся за наметом, який від задоволення заплющив очі і посміхнувся.

Дівчина підхопила з землі хутра і легкою ходою попрямувала до колодязя. Медад пішов за нею, наважившись запро-

понувати їй допомогу, як це робили молоді пастухи, бажаючи привернути до себе увагу своїх обраниць. Він не відводив очей від молодой «чужачки», так її прозвали літні жінки, тому й не помітив свою матір, і мало не збив її з ніг.

– Синку, ти це куди? – різко зупинивши сина за плече, спитала Ганна, простеживши за його поглядом.

– Я це ... – Медад запнувся і почервонів.

– Малий ще заглядатись на дівчат, бач який спритний, мало мати не звалив. Іди краще до батька і допоможи йому. Він якраз для таких непосид, як ти, дещо майструє.

Ганна повернула сина до гаю, де в убогій тіні перших пальм розташувався Нісан, і легенько підштовхнула його вперед.

– Ну, мамо... – спробував заперечити Медад.

– Я сказала, йди до батька та займися справою. Чотирнадцять років (7 років), а він на дівчат заглядається, – повторила Ганна тоном, що не допускає жодних суперечок.

Хлопчик подивився, як Сіха набирає в міхи води і посміхається пастухам, що підійшли до колодязя, бажаючи надати їй допомогу. Зітхнувши і опустивши голову, він пішов до гаю. Дівчина як метелик промайнула в нього за спиною, повертаючись до намету батька.

Напередодні Ганну також зацікавили кілька тунік серед товару заїжджого торговця, з яких вона хотіла б вибрати найкращу. Ще їй сподобався широкий тканий пояс, прикрашений яскравими синіми і червоними візерунками.

Торговець щось ховав назад у намет, а щось нове розкладав на покривалі. Один з пастухів приміряв смугастий халат, другий – розглядав ніж у шкіряних піхвах. Декілька жінок обговорювали довжину блідо-червоної туніки.

– Батьку, – раптом тихенько скрикнула дівчина, і взявши одну із хусток, зім'яла її, – тут кров, – прошепотіла вона.

Торговець кинув побіжний погляд на покупців і привітно посміхнувся їм, перевіряючи, чи не почув хтось слова доньки.

– Якщо вийде змити її, зроби це прямо зараз, якщо не вийде – закопай цю річ глибше у землю в нашому наметі, – так само пошепки наказав він дочці.

Дівчина зникла за пологом намету в той момент, коли Ганна нарешті зробила свій вибір, приклавши ще раз до себе сліпучо-білу туніку. Таке вбрання могло коштувати дуже дорого, а тут його продавали за дуже скромну ціну.

– Я хочу взяти ось це, – жінка показала свій вибір, – і ось це ... – Тільки вона простягла руку, щоб вказати на тканий і вишитий візерунками пояс, як чиясь рука підхопила його і він зник.

Ганна озирнулася. За спиною стояла Сарра і приміряла пояс до своєї талії. Шадах помітив розчарування в очах покупчині і торкнув її простягнуту руку, яка так і завмерла в напрямку того місця, де щойно висіла чудова жіноча підв'язка для обраної туніки.

– Одна мить, пані, і у вас буде пояс не гірший за той, – торговець підморгнув і махнув головою в бік Сарри, яка, не випускаючи пояса з рук, почала розглядати інші товари, не звертаючи уваги на покупців, що товпилися поруч.

Чоловік метнувся в намет і з'явився з іншим широким тканим поясом, теж прикрашеним візерунками, але біднішими, ніж на попередньому. Від цього він здавався ніжнішим і привабливішим. «До моєї білої туніки він підходить навіть більше, ніж пояс, який підхопила Сарра» – подумала Ганна, посміхнувшись краєчком губ.

– Я візьму його, – сказала вона і, розплатившись сріблом, відійшла на кілька кроків від місця торгівлі.

Їй хотілося поспостерігати, що ще вибере дружина патріарха, яка так спритно підхопила прямо з її рук вельми привабливий атрибут жіночого одягу. З появою біля намету торговця господині стоянки людей там ставало все більше і більше.

Нісан здалеку спостерігав за Ганною і за всією метушнею біля намету прибульця. Розташувавшись зручніше під кількома пальмами, що стояли поруч, він майстрував дуже незвичайні по конструкції луки, які підходили б хлопчикам-підліткам.

– Батьку, що це? – спитав Медад, з подивом роздивляючись дерев'яні деталі, розкладені на невеликому сірому полотні.

Його батько, коли щось майстрував, а найчастіше він майстрував луки, ніколи не клав щойно вирізані чи не закінчені вироби на землю, щоб на них не потрапив пил.